

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:
Pe 1 an . . . 1 coroană
Pe 1/2 an . . . 50 fileri
Pentru străinătate:
Pe 1 an . . . 2 coroane
Pentru America:
Pe 1 an . . . 1 dolar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român.

Editor: **Partidul socialdemocrat.**

Apare la 1 al fie-cărei luni.

Redactor-responsabil: **Aurel Cristea.**

Invitare!

Conform hotărârii comitetului conducător central al partidului socialdemocrat, din Ungaria se ține în **Lugoj** în zilele de 24 și 25 Decembrie nou (crăciunul catolic)

PRIMA Conferință română (Congres).

Programul provisoriu este:

1. Lupta pentru votul universal.
2. Presa partidului.
3. Organizarea economilor.
4. Darea de partid.

Toate comunele românești sunt invitate a alege unul sau doi delegați și cari să iie parte la acest congres.

Numele celor aleși ca delegați să se trimeată pe adresa: *Mihályi Aván, Lugoj.*

Vinerea roșie.

În istoria mișcării muncitorilor din Ungaria va rămâne ziua de 5 Septembrie o zi însemnată. Această zi rămâne pentru noi **Vinerea roșie**, pentru că această zi ne-a dat dovada că proletariatul ungar posedă o voință revoluționară, care nu este mai mică ca a popoarelor din alte țări.

Marea demonstrațiune a fost ținută. A petrecut așa precum am voit, a fost importantă și a arătat puternicilor acestei țări că proletariatul este o putere cu care trebuie să se socoată. Zidurile parlamentului au tremurat de privirile infamante ale sutelor de mii de muncitori. Dar a tremurat și cei din lăuntru acestui parlament, văzând mulțimea hotărâtă, care prin melodiile marseilaisei numai au arătat și pot opri ura și indignarea. Ei s-au înfruntat văzând că poporul are o ținută de fier. Nu au fost amenințați dar nici nu au fost lăudați.

Poporul a arătat acest domni puternici că știe să pretindă în liniște, fără luare la mână a mijloacelor mai aspre. Această liniște însă merge numai până la un punct oare-care.

Nici unul din deputați nu a fost insultat, dar nici unul nu a fost lăudat. Proletariatul acestei țări a arătat că este bine disciplinat și că este gata a-și jertfi viața pentru dreptul cel mai sfânt al omului.

Muncitorimea a arătat prin demonstrațiunea dela 15 Septembrie că este gata a intra în luptă pentru dreptul de vot universal și secret.

Președintele dietei primind deputațiunea muncitorilor, a făgăduit că va înainta memorandumul ședinței spre discutare. Dar ședințele dietei au fost amânate până la 10 Octombrie. Noi așteptăm și vom vedea ce va rezulta. Și după aceea ne vom da părerea.

Dacă până astăzi nu am putut încă îngropa parlamentul de clasă, este că masele proletare care au fost gata la asalt, s-au depărtat cu convingerea, că nu numai că

pot socoti pe puterea lor, ci că asaltul va fi cu succes.

Pe masa parlamentului să află deja două propuneri cari pretind introducerea imediată a votului universal și secret, afară de aceasta se află pe masa parlamentului pretinderile poporului, care au fost așternute parlamentului de sute de mii de muncitori.

Pretinderile poporului și hotărârile cari au fost primite de sute de adunări se află astăzi pe masa parlamentului, înaintea așa numiților reprezentanți ai națiunii. Sufletul poporului să află deja în sala putredă a parlamentului și pretinde o viață nouă, o viață culturală, o viață care să aducă înflorirea acestei țări, o viață care să aducă drepturi poporului și să rupă zidurile cari împart această țară în două clase, în privilegiați și desmoșteniți.

Cu ziua de 15 Septembrie am ajuns acolo că hotărârea trebuie să cadă.

Că această hotărâre trebuie să cadă în corpurile legiuitoare: *asta este izbânda, este izbânda noastră!*

Coaliția acum nu mai are încotro, căci acum trebuie să se declare, voește a da poporului drepturi ori ba. Timpul de a face tactică a trecut. Poporul a arătat că ia lucrul serios, și dacă coaliția nu se va pleca înaintea voinței poporului atunci își sapă groapa ea însuși.

Un asemenea succes, ca cel dela 15 Septembrie este deja un succes mare, dar pentru noi, cari nu avem nevoie de succesuri, ci avem nevoie de drepturi, acest succes este puțin.

Parlamentul de clasă nu va ține câte-va săptămâni ședințe. În aceste câte-va săptămâni trebuie să ne strângem rândurile, trebuie să agităm în tot locul pentru votul universal. Până acum am înaintat cu succes. Acum trebuie să ne pregătim pentru cel din urmă asalt.

Acest asalt trebuie să măture pe dușmanii poporului de pe fața pământului, ca să facă loc adevăraților reprezentanți ai poporului, ca să putem desfășura stindardul roșu și favorit al socialdemocrației.

RĂVAȘ.

Ministrul Kristóffy și votul universal.

Ministrul de interne Kristóffy cu ocazia discursului de program pe care l-a ținut înaintea alegătorilor din Boesza a zis următoarele:

„Frate cu frate să luptă, activitatea normală a mașinării statului a încetat. Situația economică a poporului e foarte critică. Nemulțumirea în urma mizeriei e la culme. Situația generală dezolată a fost provocată prin obstrucția în dietă, obstrucția a născut-o nemulțumirea poporului, iar nemulțumirea a isvorit din lipsa de drepturi și pâine. Ministrul susține, că numai în astfel de momente triumfează obstrucția. în cari dreptul electoral e prea restrâns.

Sanarea relelor, ce bântue țara, se poate face numai prin votul universal. Noui elemente trebuie conduse în parlament, elemente cari cunosc necazurile poporului. Parlamentul va deveni prin votul universal adevărată reprezentanță a poporului. Statul, armata și poporul nu vor mai fi flămânzi. Se va porni pe toată liuia lucrare-folositoare și binecuvântată și atunci se va restabili și armonia între Rege și națiune.

Ministrul susține că prin rezolvarea chestiunilor de drept public nu se va produce adevărată liniște și pace în țară, ci numai prin votul universal. Dar de aci nu urmează, că aspirațiunile naționale vor fi abandonate și neglijate, ci din contră vor cădea ca poame coapte în brațele națiunii.

Votul universal va curăța moravurile politice și va face ca să se valideze liber în țară conștiința curată și convingerea neînficiată. Vor dispărea mituirile și terorismul la alegeri.

Kossuth și votul universal.

Într'un articol din „Magyarország“ Kossuth se ocupă cu votul universal și într'altel zice:

„În prima linie trebuie realizate pretențiunile naționale și numai după aceea votul universal, dar și atunci votul universal trebuie astfel realizat, ca la nici un caz să nu fie periclitat prin el caracterul maghiar al statului maghiar. Ideea de stat maghiar pretinde ca nemții să fie nemți maghiari, croații să fie croați maghiari, românii să fie români maghiari. Fie-care trebuie să vadă, că un stat trebuie să aibă o limbă a statului precum emigranții la America află de lucru, natural că trebuie (!) să învețe englezește, de ce nu află și românii, slovacii, nemții din Ungaria drept natural să învețe limba oficială a patriei lor proprii și prin aceasta să-și promoveze fericirea lor unde s'au născut?“

Maî întâi de toate d-nul Kossuth e foarte în eroare, căci prin introducerea votului universal statul se va întări și va deveni un adevărat stat cultural și nu va fi nevoie de a sili poporul a învăța limba maghiară, căci poporul știind că are drepturi în această țară își va da șilinta de a învăța și limba.

În rëndul al doilea întrebăm pe d-nul Kossuth, că de când este deputat de ce nu s'a gândit ca să se înființeze școli întretinute de stat, căci cea mai mare parte a românilor nu știu scria și ceti nici limba lor maternă. Aci așteptăm răspuns.

Lupta pentru votul universal!

Demonstrația din 15 Septembrie.

În ziua de 15 Septembrie a fost în Budapesta grevă generală. Muncitorii de toate breslele au pus sculele la o parte ca să demonstreze pentru *votul universal și secret*.

La orele 7 dimineața muncitorii din Budapesta s'au adunat după breslele lor pe următoarele pieți ale capitalei: Palfy-tér, Lehel-tér, Hunyadi-tér. Almasy-tér, Tisa Kálmán-tér, Ferencz-tér și pe piața Martinovici.

În aceste locuri s'au împărțit între muncitori cocarde roșii cu inscripția: *Să trăiască votul universal și secret!* cari cocarde bărbații și le-au pus pe pâlării iar femeile le au agățat la piept,

Numărul muncitorilor după bresle a fost: lucrători de fer 25.000, măsari 5000, lucrători de lemn 4000, lucrători de încălțăminte 4000, zidari și constructori 8000, lucrătorii dela fabricile de gaz 1000, croitori 7000, tipografi 4000, impiegații neguțătorilor 3000, din Ujpest 10.000, Erzsébetfalva 5000, Sorokșar 1500, Budafok și Albertfalva 6000, Kíspeszt 4000, breslele mai mici au fost peste 30.000.

La orele 7 și jumătate din toate locurile au pornit muncitorii așezați în rând 4 câte 4 spre parlament. Pe tot drumul cântau marseillaisa și strigau să trăiască votul universal și secret.

Tovarășii duceau table cu următoarele inscripțiuni:

Patrie numai acolo este, unde sunt și drepturii!

Să trăiască votul universal și secret!

Jos cu șarlatanii magnați!

Convoiu ajungând înaintea parlamentului se putea vedea că tovarășii sunt peste 120.000 lucrători cari au venit înaintea parlamentului să domonstreze pentru votul universal. Era deja 9 ore și convoiul încă nu s'a isprăvit.

Deputațiunea care a fost însărcinată a preda memorandumul președintelui dietei s'a adunat în localul secretariatului partidului de unde a pornit la orele 9 dimineața spre parlament, unde sub conducerea deputatului Josif Vészi au fost prezentați președintelui dietei, Juliu Juszt. Tovarășul Ernestin Garami predându-i memorandumul a zis următoarele:

Domnule Președinte!

„Această rugare pe care am adus-o în numele tovarășilor mei, este rugarea milioanelor poporului lipsiți de drepturi, acelor milioane pe cari legea privilegiatilor i-a esclus din șanțurile drepturilor politice.

Înaintea D-tale suntem puținți, dar dacă veți arunca privirile afară, pe terenul dinaintea parlamentului, veți vedea sute de mii cari sunt lipsiți de drepturi.

Legile Ungariei împart în două categorii pe cetățenii acestei țări: cetățenii de clasa întâia și cetățenii de clasa a doua. Noi voim să dărâăm zidurile cari despart pe cetățenii în două clase și voim a face din această țară o țară adevărat culturală și puternică. Voim ca să nu fie privilegiați și desmoșteniți, ei voim ca în această țară drepturile să fie egale pentru toți.

Știm că aci și acum nu căpătăm răspunsul pe care îl așteptăm. Dar voim ca glasul nostru pe care l'am ridicat, să fie considerat ca glasul poporului, care este îndreptat către întreaga dietă și dela care așteaptă un răspuns favorabil. Așteaptă răspunsul că voește a face din această țară o țară cu drepturi egale pentru toți, ori voește să fie mai departe numai țara privilegiatilor, a nedreptății.

Ziua de azi va fi în istorie o zi însemnată, căci dacă răspunsul va fi contra voinței poporului, atunci puteți fi siguri că nici o putere în lume nu va fi în stare a împedea lupta noastră, lupta pe viață și pe moarte.

Dar avem nădejde că nu se va întâmpla ast-fel, avem nădejde că ziua de azi va aduce o nouă eră în istoria Ungariei, și poporul lipsit de drepturi, va primi drepturile cari până azi i-au fost răpitate.

Președintele dietei, Juliu Juszt a răspuns că va depune memorandumul pe masa dietei spre hotărîre, și roagă că până atunci să așteptăm în liniște, crede că răspunsul pe care îl vom primi va fi favorabil poporului.

Deputațiunea părăsind dieta a făcut cunoscut mulțimei răspunsul președintelui.

După aceea mulțimea a început a se imprăști cântând marseillaisa. O oră după imprăștiare terenul dinaintea parlamentului avea fisionomia de toate zilele.

De băgat de seamă este că cu ocazia această poliția s'a purtat foarte cinstit față cu muncitorime și nu s'a întâmplat nici o ciocnira spre lauda muncitorimeii întregi din Budapesta.

Această demonstrațiune a arătat puterniciilor acestei țări, că poporul trebuie să i-se dea drepturi și dacă acest lucru nu se va întâmpla atunci nu va fi liniște până când nu se va introduce votul universal și secret.

Telegrame au trimis; Organul din Reșița, tovarășii din Anina, Orosháza, Balatonföldvár și Miskolcz. Fratele Petru Marincu din Berini a trimis următoarea telegramă:

Să trăiască votul universal și secret! Să trăiască lupta internațională!

Congresul estraordinar.

În ziua de 10 Septemvrie s'a ținut în Budapesta congresul estraordinar al partidului nostru, ca program a fost singurul punct: *Lupta pentru votul universal și secret.* La congres au luat parte delegați din următoarele orașe și comune:

Arad, Abony, Albertfalva, Atád, Ajka, Alberti-Irșa, Apatin, Algyó, Anina, Bicske, Budafok, Baja, Budaörs, Bácsalmás, Brașov, Bulkesz, Bichisfaba, Bonyhád, Bichisgyula, Cegléd, Csokonya, Cseta, Csorvás, Dunaföldvár, Dunavecse, Dúsnok, Debretin, Esztergom, Eresi, Erdöhegy, Eger, Erzsébetfalva, Felsőhomorod, Földes, Gyoma, Gyöngyös, Győr, Gyertyámos, Gödöllő, Gáboros, Hort, Harta, Hatvan, Hódmezővásárhely, Jászberény, Igló, Kiskunfélegyháza, Komárom, Kíspeszt, Kesthely, Kiskunhalas, Kiskőrös, Kis-Zombor, Kecskemét, Lőcse, Laczháza, Mezötúr, Miskolcz, Medgyes-Egyháza, Makó, Marovásárhely, Moór, Moson, Mecsek-Szabolcs, Mohács, Nemet-Próna, Nagy-Oroszi, N.-Czernya, Nagy-Kőrös, N.-Kikinda, Nagy-Káta, Nagy-Kanizsa, Nemet-Boly, Nagy-Tédeny, Nyiregyháza, Nagy-Jécsa, Nagy-Becskerek, Oradea-Mare, O-Moravita, Órszállás, Ó-Kér, Omor, P.-Józseffalva, Pécs, Pojon, Piros, P.-Szt.-Lőrincz, Pápa, Paks, Pancsova, Reșița, Rohonc, R.-Palota, Ruttká, Sorokșar, Sibiu, S.-A.-Ujhely, Sopron, Somogy, Solt, Szabadszállás, Szilágy-Somlyó, Segedin, Sätmar, Szolnok, Szombathely, Szászregén, Szigetvár, Székésfahérvár, Szarvas, Sz.-Ujfalu, Sz.-Szt.-Márton, Sz.-Osép, Turda, T.-Kanizsa, Timișoara, Tisza-Roff, Tolna, Tata, Trecsen, T.-Torda, T.-Szt.Miklós, Török-Bálint, Ujpest, Ujnép, Uj-Soove, Ungvár, Ujvidék, Vát, Vörösvár, Versecz, Veszprém, Vámos, Zombolya, Zenta, Zilah, Zombor, Zala-Egerszeg, Zsolna.

Cu totul au fost de față 151 de comune și orașe, 237 organe cu 425 delegați.

Tovarășul Dr. Adolf Goldner salută congresul și propune de președinte pe tovarășul Jacob Weltner, de secretar pe tovarășul Alexandru Garbai cari au fost unanim primiți de congres.

Tovarășul Weltner predă cuvântul tovarășului Ernestin Garami care raportează despre parcursul luptei pentru votul universal și secret. Arată că cât sunt de reuvoitoare toate partidele politice, căci astăzi când lupta este în cel mai mare toiu, iele se agată de comanda maghiară și pun la o parte chestiunea dreptului de vot. Propune că de acum înainte lupta să fie mai infocată.

Au mai vorbit tot în acest sens tovarășii Knittl Ferencz, Fein Marton, Carol Vantus, Jacob Kardos și Alexandru Kovács.

Apoi tovarășul Garbai dă cetire rezoluțiunei prin care se declară că lupta pentru votul universal și secret să fie mai infocată și că nu va fi liniște în această țară până nu se va introduce votul universal și secret.

La sfârșit congresul a hotărît ca să se înceapă în toată țara strângere de hant pentru purtarea cheltuelilor luptei.

Telegrame de felicitare au sosit din următoarele locuri:

Dela tovarășii din închisoare din Vát Aurel Cristea, Kalmár și Mahler. Din Frankfurt, Hamburg, München, Stuttgart, Sibiu, Cluj, Zombor, Kaposvár, Kalocsa, Piszko, Szombathely, Eperjes, Marosvásárhely, Viena, Fiume, Arad, Liptószentmiklós, Makó, Nagy-Kanizsa, Dés, Moór, Köszeg, Temeskutas, Szegszárd, și Torontal-Torda.

Adunări.

Budapesta.

Tot în ziua de 10 Septemvrie la orele 3 după ameză s'a ținut o mare adunare parală în sala Tattersall la care au luat parte peste 50.000 frați. Aci a vorbit tot fratele Ernestin Garami despre lupta votului universal și secret. Adunarea s'a petrecut în liniște și tovarășii s'au imprăștiat cântând marseillaisa.

Lugoj.

Aci s'a ținut o imosantă adunare la care au luat parte 7—8000 frați. Adunarea a fost presidată de avocatul Dr. Dobó Jenő. Au vorbit tovarășii Ștefan Mihelyi (Lugoj) în limba maghiară, Gustav Auerbach (Budapesta) în limba română și Franz Karl (Timișoara) în limba germană.

Tovarășul Auerbach a protestat energic contra poliției din Lugoj, care a oprit ținerea adunării pe locul de joc de pe prome-nadă și care numai silită prin greva generală a muncitorilor a permis ținerea adunării pe locul dorit.

Tovarășul Auerbach a zis intrealtele că noi socialdemocrații pretindem votul pentru toți, și pentru acei cari nu știu scrie și ceti, pentrucă nu poporul e de vină că nu a învățat carte, ci dieta, care n'a înființat destule școli pe seama poporului.

Tisa, partidul liberal, coaliția opozițională, partidul koșuthist, cu un cuvânt toate partidele care sunt contra votului universal au fost violent atacate. În deosebi au fost atacați Koșuth și Apponyi, cari nu-și țin cuvântul dat alegătorilor și cari își schimbă culoarea de pe o zi pe alta. Deputatul Lugojului, Alexiu Pátyánszky, a fost invitat la adunare, ca să spună poporului adunat de este aderent al votului universal și secret, dar D-sa a găsit de cuviință ca să nici nu răspundă. Ne vom întâlni la viitoarele alegeri cu el și-i vom arăta drumul pe unde a venit

Rezoluția deja cunoscută a fost primită unanim, apoi cei prezenți, între care cea mai mare parte au fost români s'au imprăștiat în liniște.

Berini (com. Timiș).

Și aci s'a ținut o strălucită adunare în interesul votului universal și secret. Ca președinte a fost ales fratele Petru Marincu, ca notar fratele Nicolae Sirman. Fratele Marincu predă cuvântul fratelui Ath. Voichescu care într'o cuvântare frumoasă vorbește despre politica Ungariei și despre votul universal. La sfârșitul vorbirii sale indeamnă pe toți frații a sări în luptă pentru acest drept al poporului.

Fratele Marincu a vorbit despre starea țăranilor și a arătat care sunt cauzele că poporul din zi în zi devine mai sărac și mai apăsător. Vorbirea fratelui Marincu a fost primită cu strigăte de să trăiască.

A mai vorbit fratele Milan Sirbovan din Mehala, apoi frații s'au imprăștiat în liniște.

Aranyosmegyes.

În ziua de 3 Septemvrie s'a ținut în Aranyosmegyes o măreață adunare la care au luat parte peste 1000 de frați. Adunarea a fost ținută în interesul votului universal și secret.

Ca președinte a fost ales fratele Maxim Togyer, ca notar fratele Bogye Ivan. Tovarășul Róka László a vorbit în limba română și tovarășul Nyistor George în limba maghiară. Amândoi au fost ascultați cu mare băgare de seamă și viu aplaudați.

Caranșebes.

O adunare măreață s'a ținut în ziua de 17 Septemvrie în Caranșebes. Ca președinte a fost ales fratele Kornya Nicolae, ca notar Deminescu N. Fratele Gustav Auerbach din Budapesta într'o vorbire de 1 oră a arătat că de ce luptăm noi pentru votul universal. Între altele a zis, că actualul parlament este compus din clasa celor de sus, nici unul dintre deputați nu este în acest parlament, care să-și ridice glasul pentru interesele poporului. Pe timpul alegerilor,

când acești domni au venit să cersească voturile cetățenilor, mai toți s'au declarat de aderenți a votului universal și secret, și azi ce vedem? Ei luptă pentru comanda maghiară. Nouă ne este tot una cu ce fel de comandă suntem duși pe câmpul de măcel. Noi pretindem reforme, și în primul rând introducerea votului universal și secret, căci suntem convinși dacă poporul li se va deschide porțile parlamentului, atunci nu vor mai șede acolo atâți perdevară, cari nici cum nu se sinchisesc de soarta milioanei populului apăsător și subjugat.

Apoi atacă în mod violent coaliția și în special pe Kozuth care a părăsit tradițiunile tatălui său. Declară pe Apponit de comediant politic care azi e aci mâne dincolo.

Apoi a vorbit fratele Ștefan Mihelyi din Lugoj în limba maghiară și germană.

După aceea s'a primit cunoscuta rezoluțiune și cei de față s'au imprăștiat în cea mai mare liniște.

Sibiu.

În Sibiu s'a ținut în ziua de 10 Septemvrie o imponentă adunare în favorul votului universal și secret. La această adunare au luat parte mai mult de 10.000 cetățeni.

În numele conchiemătorilor tovarășul Gabriel salută pe cei de față și apoi tot el este ales ca președinte ca notar a fost ales tovarășul Schultz. Tovarășul Eduard Baron din Budapesta într-o cuvântare de o oră și jumătate, care de multe ori a fost oprită de aplauzele fraterice ale mulțimei, a arătat că de 30 de ani de când luptăm pentru votul universal și secret, abia acum am ajuns acolo ca să stăm față în față cu coaliția care nici acum nu voește să iasă cu iel afară. Protestează contra ținutei coaliției și votează neîncredere deputaților Sibiuului cari au fost chemați la adunare spre a face declarații în privința votului universal, dar cari nici n'au apărut.

După aceea a mai vorbit un tovarăș românesc și tovarășul Ștefan a vorbit scurt unghurește. La sfârșitul adunării s'au adunat tovarășii de principii în grădina Herrmann unde după cererea generală tovarășul Baron a ținut o vorbire prin care și-a luat rămas bun dela Sibien și i-a îndemnat la organizare puternică.

Adunări s'au mai ținut în următoarele locuri:

La 3 Septemvrie n.: Ó-Moravicz, Órszálás, Arad, Erzsébetfalva, Csonopla, Laczháza, Bácsszélberek, S. ékésfehervár, Szilágyosomlyo, Királyhegyes, Nagymihály, Kiskunhalas.

La 8 Septemvrie n.: Háromfa, Babócsa, Szonta, Esztergom, Jsepel, Bazin, Modor, Cașovia, Bácskertes, Paks și Gödöllő.

La 10 Septemvrie n.: Gyoma, Pátka, Nagykanizsa, Győr, Liszka, Gálszécs, Temeskutas, Horgos, Dióshéreny, Tiszacsécege, Heves, Bichșetaba, Kis-Zombor, Selmeczbánya, Máramarosșiget, Sibiu, Kaposvár, Kistelek, Sándorfalva, Dorosma, Budafok, Nógrád-Gyulafalva, Somodor, Törökbálint, Vadkert, Munkács, Siklós, Törökszentmiklós, Csorvas, Ujpest, Nagyigmánd, Kőrmend, Pasztó și Nagykaroly.

La 17 Septemvrie n.: Vaț, Keeskemét, Paks, Laczháza, Bátorkeszi, Esztergom, Fiume și Szalatna.

La 24 Septemvrie n.: Kőrmend, Zólyom, Izsák, Lippa, Tompa, Ludaspuszta, Ipolyság, și Várpalanka.

Invitare la abonament

Dușmanii ne cuprind din toate părțile. Datoria noastră este de a lumina poporul. Durere, arma noastră, apostolul și apărătorul socialdemocrației. „Adevărul” (glasul poporului) apare numai odată pe lună. *Ar trebui așadar, să apară iarăși în fiecare Duminică.*

Adevărul este singura foaie care luminează și luptă pentru nestrămutatul socialism internațional din Ungaria.

Adevărul este care sare la luptă pentru apăsătorii proprietari, micul meseriaș, economii muncitorii și pentru dreptate.

După-ce și noi avem numai necazuri și datorii, numai dela frații așteptăm să ne ajute la munca cea grea, ce ducem pentru muncitorimea apăsată.

Nu cerem dela frații noștri altceva decât să răspândiți „Adevărul”, să câștigați abonenții noi.

Fiecare frate, care e abonent la foaia noastră „Adevărul”, să câștige numai încă unul și atunci vom fi în stare să ajungem aceea ce voim.

Înainte! Nu încetați a agita pentru „Adevărul”. Nu simțiți voi, căci cu cât este mai puternică foaia noastră, cu atât suntem și noi mai puternici pentru a lupta pentru drepturile poporului apăsător.

Așadar fraților vedeți ca să câștigați fiecare, cel puțin un abonent, ca să putem face foaia noastră „Adevărul” iarăși foaie săptămânală.

„Adevărul” costă deocamdată, până va fi iar foaie săptămânală numai:

Pe un an întreg 1 coroană
Pe un jumătate an 50 filleri.

Baniți sunt de a se trimite pe următoarea adresă:

„Adevărul”, Budapest,
VII., Nyár-utca nr. 1.

Revoluția în Rusia.

În Rusia bântuie revoluția tot mai tare, din zi în zi ia proporțiuni tot mai mari și cum se vede liniște nu va fi până când țarul nu va da poporului o constituție adevărată.

În următoarele dăm știrile primite în decursul unei:

În Varșovia 10 ofițeri și 24 subofițeri nu au voit să meargă în războiu. Ei au fost imediat condamnați la moarte. Compania însă care a primit poruncă să dea salve asupra celor condamnați, n'a voit nici de cum să puște asupra fraților săi. — Ucigașul locotenentul de cazaci Kramorensko din Wyborg, cu numele Procope, a fost osândit la moarte prin ștreang. — La Riga a avut loc o ciocnire sângeroasă între muncitori și cazaci. 52 muncitori au fost uciși și 117 răniți. Dintre cazaci a murit un ofițer și 7 soldați. — La Wilna s'a aflat în casa unei femei un magazin de revolvere, pumnale, cuțite și proclamațiuni revoluționare. — Cu ocaziunea măcelului din Bielystok au fost uciși 80 oameni și 200 au fost răniți.

În Caucazia au izbucnit mari revolte de țărani. Cazacii au dat foc asupra revoltaților și 7 oameni au fost uciși 12 răniți. — La Odesa a explodat într-o casă o bombă, care a rănit grav 4 oameni. Într-o stradă a Odesei s'a ciocnit poliția cu o ceată de muncitori, un tânăr de 18 ani a fost ucis, 2 oameni au fost răniți. — În 10 sate din cercul Rowno-Minski țărani s'au răscolit contra tâlharilor, cari își făceau nepedsii mendrele, prădând și devastând, și au ucis până acum 11 oameni și au rănit 50.

Turburări mari s'au întâmplat în orașele Susa și Baku din Caucazia și în orașul Chișinev, capitala Basarabiei.

În Susa s'au luptat între sine diferitele națiuni, mai cu seamă Armenii și Tătarii. Cu totul au fost uciși 200 oameni și 200 case au fost aprinse și au ars scrum.

În orașul Baku lupta între Armenii și Tătarii încă a fost foarte violentă. 52 oameni au fost uciși și tot atâția răniți.

Multe fântâni de petrol au fost aprinse și s'a produs un incendiu îngrozitor. O parte a orașului s'au aflat în flăcări.

În Chișinev în Basarabia a avut loc un măcel înfricoșat. 2 fete ovrești fiind omorite, ovreii din oraș au pregătit demonstrațiuni cu ocazia înmormintării lor. Ovreii au voit să încheie prăvăliile în semn de doliu. Poliția nu s'a învoit. Ovreii ducându-se să protezteze la guvernator contra acestui lucru,

au fost înconjurați de poliție în palatul guvernatorului și s'a încins o luptă îngrozitoare în care 50 oameni au fost uciși.

În orașul Tiflis a fost o ciocnire între cazaci și muncitori. Cazacii au dat foc și 27 muncitori au fost uciși și 75 grav răniți. În Berditsew s'a descoperit un magazin secret de arme. — La Varșovia au fost condamnați la moarte și spânzurați 2 oameni, din cauza participării lor la mișcarea revoluționară.

La izvoarele de petrol din Balachany în Caucazia a avut loc un teribil măcel între cazaci și mulțimea revoluționară. Peste 1000 oameni au rămas morți și răniți. Orașul Balachany a ars cu totul.

În orașul Baku au ars toate fabricile. Furturi, ucideri, devastări sunt la ordinea zilei. În luptele dintre Armenii și Tătarii au murit peste 500 oameni.

Generalul Drigorcow venind cu artilerie să facă ordine la Baku a bombardat un spital în care se refugiaseră 1000 Armenii. Mulți dintre ei au căzut morți. Cei rămași în viață s'au năpusit asupra artelieriștilor, au prins câțiva și udându-i cu petrolul le au dat foc.

În Susa au fost masacrați până acum 200 oameni și 200 case au ars. În împrejurime Tătarii au măcelărit populația din 3 sate. Toate fabricile au ars. Jumătate din industria de naftă a fost distrusă.

Cunoscătorii relațiilor din Caucazia prețuiesc pagubele la o jumătate de miliard coroane.

Cronica.

— **Calendarul Adevărului** va eși de sub tipar la 15 Octomvrie. Și în locul acesta facem atent pe frații noștri ca să nu cumpere alte calendare, căci *Calendarul Adevărului* este de absolută necesitate și costă numai 50 filleri. Rugăm pe frați a ne face cât mai curând cunoscut numărul calendarelor ce au de nevoie ca să nu se întâmple nici o smântă la expediarea lor.

— **Sistarea adunărilor de controlă.** În urma stărilor tulbure din Ungaria ministrul de războiu a sistat pentru anul acesta adunările de controlă ale rezerviștilor. Raportul principal din 4 Noemvrie al ofițerilor în rezervă însă nu s'a sistat.

— **Partidul socialdemocrat din Germania** s'a încesat în anul trecut 723.000 mărci și a cheltuit 500.000 mărci, cu 136.000 mărci mai mult de cât în anul premergător. Cheltuielile pentru agitațiune au fost de 111.284 mărci. Cu ocazia grevei minerilor din ținutul Ruhr, în anul trecut, s'a colectat pe seama greviștilor 277.874 mărci.

— **Ce nu poate zălogi executorul.** Când executorul vine la casa omului ca să zălogească obiectele și vitele dela casă pentru datorii sau contribuție, el nu poate zălogi vestmintele de lipsă și hainele de pat, nici mijloacele de traiu pentru 15 zile, nici lemnele de încălzit pe 15 zile, nici vasele din bucătărie, nici uneltele trebuincioase pentru economii (coase, greble, sape). Dacă omul are numai o vacă sau 4 oi ori capre, executorul nu le poate zălogi, nici fânul de lipsă pentru hrana lor vreme de 4 săptămâni. Semințele de sămănat încă nu le poate zălogi, de cât numai dela 5 hectolitre în sus.

— **Cutremur în Calabria.** În Italia sudică, mai ales în regiunea Calabriei s'a întâmplat la 7 Septemvrie un cutremur de pământ teribil. În orașele Monteleone și Bizzo s'au dărîmat mai multe case. Foarte mulți oameni au fost îngropați în ruine. Satele Piscopoio și Tripario încă sunt nimicite. În alte multe sate s'au dărîmat sumedenie de case și pretutindenea au căzut victime numeroși locuitori. În Marticano 2200 oameni au rămas fără adăpost și în mizeria cea mai mare. Numărul răniților se urcă la 3000 oameni. În Stefancone s'au dărîmat toate casele și 100 oameni au fost îngropați de vii. În Piscopoio au murit 50,

in Monteleone 7, in Triparcia 60, in Sangratoria 65, in Mileto 11 oameni, iar 200 au fost grav răniți. În Zungria toate casele s'au dărîmat, asemenea in Cossaniti, aci numărul morților încă nu e constatat. În general au fost nimicite 20 sate și orașe, iar numărul morților se urcă la mai multe sute și al răniților la mai multe mii. Ministrul Ferraris a mers la fața locului ca să vadă orașele și satele nimicite. Ministrul de interne a trimis 20.000 lire ca ajutor momentan. Regele a dăruit 20.000 lire.

— **Un munte care crește.** În statul Guerrero din America un munte a început să crească rapid și devine din zi în zi tot mai înalt. În decursul creșterii stânci oriașe se rostogolesc pe coastele muntelui la vale. Locuitorii au fugit din apropierea muntelui.

Cătră cetățenii alegători din Zorlentul-Mare.

Cetățeni, prieteni și tovarăși!

Cătră voi ne ridicăm glasul! Cătră voi, cari de aproape 30 de ani sunteți siliți cu puterea de cătră funcționarii societății austriace a drumurilor de fer, de a juca după placul lor, de a face așa, cum este voința și placul lor.

Cătră voi grăim, cari sunteți siliți cu puterea a da voturile voastre, la alegerile de deputați (ablegați), acelu pe care din adîncul inimii voastre îl urîți, sunteți siliți a da voturile voastre pentru *George Szerb*.

Cătră voi ne ridicăm glasul! Cătră voi cari sunteți siliți cu puterea de cătră fibirău și slujitorii lui, de a vota așa precum le place lor, de a vota pentru *George Szerb*, pe care de atîți ani îl urăm, de când este deputat al cercului Zorlentul-Mare.

Și vă întrebăm?

Oare nu avem destul drept de a purta ură contra lui?

Făcut-a *George Szerb* de 30 de ani ceva pentru binele nostru? Făcut-a cel puțin cel mai mic lucru pentru popor?

Ridicatu-și-a glasul în casa țării contra despoziției, asupra și apăserei concetățenilor săi?

Nu! De o mie de ori nu!

Nici odată nu-i a venit în gând a-și ridica glasul pentru noi, cu toate că ne-a făgăduit multe bune, dar in interesul nostru, pentru binele nostru nu a făcut nimic, ne a lăsat la voia întâmplării.

Și vă întrebăm?

În timp de 30 de ani, de când executorul vine după dările pe cari le-ați făgăduit a le plăti regulat, dar din cauza sărăciei, din cauza neajunsului care din zi în zi este tot mai mare, nu le-ați putut plăti, și când vi s'a luat pentru aceste dări cea din urmă vită din ogradă, cea din urmă perină de sub cap, ridicatu-și-a glasul domnului *George Szerb* în casa țării contra acestor nedreptăți? Zis-a el că poporul dacă nu are nevoie să i-se dee, iar nu a-i lua și cea din urmă perină de sub cap?

Nu, asta el nu a făcut-o, el nu și-a ridicat glasul nici odată pentru binele concetățenilor săi.

Dar pentru interesul societății miliardare austriace a fost întotdeauna de căpătat. Pentru interesul acestei societăți și-a ridicat glasul mai sus, unde are vază mai mare.

Tot ce a făcut el în timp de 30 de ani în casa țării a fost, că a zis odată:

Închideți ferestele, căci trage!

Deabunăseamă domnul *George Szerb* avu teamă că'l va trage afară din casa țerei.

Dacă acest curent a întârziat de a'l „trage“ afară din casa țerei, atunci avem noi grije de a'l trage cu mult mai departe la alegerile viitoare.

Îi vom arăta drumul ca să meargă de unde a venit.

Noi trebuie să ne organizăm chiar de acum, că la alegerile viitoare să alegem un

ast-fel de deputat, care va lupta pentru interesele și voințele concetățenilor și ale poporului întreg.

Noi trebuie să alegem un ast-fel de deputat, care mai întâi de toate va ști a ne cinsti de cetățeni egali!

Noi trebuie să alegem un deputat care să lupte pentru *dreptul de vot universal și secret* pentru tot omul care a trecut vîrsta de 20 de ani. Deputatul nostru trebuie să lupte cu putere îndoită pentru dările egale și progresive.

Mai departe pretindem că deputatul nostru să lupte pentru libertatea de presă, de întrunire și asociațiune, ca să nu aibă dreptul cel din urmă notăraș a ne opri adunările noastre, că alegătorii și bărbații noștri de încredere să nu fie terorizați și persecutați, și la alegeri de deputați să nu să poartă nimeni cu ei ca cu niște făcători de rele.

Noi trebuie să avem un deputat, care să lupte pentru drepturile țăranilor, pentru drepturile muncitorilor, pentru drepturile cetățenilor deopotrivă, fără deosebire de religie sau naționalitate.

Noi nu vom să rămănem și mai departe robii și slujitorii societății austriace, ci vom să fim cetățeni liberi și independenți ai acestei țeri!

Aceste toate le vom, și de aceea trebuie să ne unim că la alegerile viitoare să alegem un deputat care va fi cu noi, va lupta cu noi.

Cetățeni! Muncitori!

Chiar de acum trebuie să ne strângem rîndurile și cu puteri unite trebuie să luptăm pentru desrobirea, pentru mintuirea noastră. Mână în mână, ca ferul și oțelul, sincer ca frații trebuie să ținem laolaltă.

Opozițiunea unită, care este cunoscută sub numele de coaliție și care are azi majoritatea în casa țării, nu are alt scop de cătră a răpi drepturile poporului și mai departe, voește a ne agăța dări militare și mai mari ca cele de până acum, cu deosebire că aceste dări vor fi pretinse în formă maghiară.

Noi, poporul din Zorlentul-Mare zicem: „*Jos cu militarismul! Jos cu cătănia!*“ Și dacă așa ceva mai există, atunci pentru noi este tot una în ce fel de limbă își primesc titlurile de onoare copii noștri, frații noștri, boii sau măgarii.

Noi pretindem îmbunătățirea stărei economice a poporului din această țară, și suntem convinși că prin introducerea *votului universal și secret*, prin estinderea acestui drept de vot peste toți cetățenii cari au implinit etatea de 20 ani, fără deosebire de naționalitate și religie, starea economică a poporului se poate îmbunătăți, căci atunci în casa țerei nu vor mai fi numai mameluți, ci vor fi și adevărații reprezentanți ai poporului.

† Noi pretindem introducerea *votului universal și secret* pentru toți cetățenii din această țară, fără deosebire că acești cetățeni sunt români, unguri, nemți, serbi sau slovaci, iar nu așa precum o voesc patrioți coaliției patentate, care voește dreptul de vot numai pentru acei cari știu ceti și șeria limba maghiară, de ce nu s'au îngrijit mai de mult ca să se clădească școli întreținute de stat? Pentru-ce ni să fură învățămîntul public?

Pentru-ce să ridică dări pentru învățămîntul public și pentru clădirii de școli pe când în cercul Zorlentul-Mare sunt peste 50% analfabeți, cari nu știu nici ceti, nici seria și căroră din această cauză li să răpește dreptul cel mai sfînt, dreptul de vot, mai cu seamă că cea mai mare parte din locuitorii acestui cerc sunt români?

De aceea strigăm cu glas puternic deputatului acestui cerc, *George Szerb* (pe care de 30 de ani cu puterea ni l'au agătat pe gnt): „*Pleacă de aci domnule, aci trage!*“

Noi ne vom căuta un deputat, care va fi reprezentantul adevărat al poporului, care va reprezenta în casa țării drepturile cele mai sfînte ale cetățenilor din Zorlentul-Mare, care va lupta a scoate pe cetățeni și mun-

citorii din ghiarele capitalismului și ale slujitorilor lui, ne va scăpa de nedreptățile pe cari le comite in fie-care zi fibirău acestui cerc, care nu că nu aduce foloase statului ci din contra dă sprijinul lui societății miliardare austriace.

De aceea vă strigăm cu glas puternic: Să ne organizăm contra acestor asupritori, că la alegerile viitoare să fim învingători!

Sus la luptă! Sus la luptă nefricoasă pentru drepturile cetățene ale poporului!

Mulți cetățeni alegători.

Cătră tovarăși din Reșița și împrejurime!

Localul socialdemocraților din Reșița este la Veduva **Karl Pfaffenhauser**, *Strada Szivocs*, unde in fie-care Duminecă înainte de amiază să adună toți tovarăși partidului socialdemocrat.

Toate foile partidului socialdemocrat se află acolo spre cetire.

Organul din Reșița și împrejur.

Scrisori.

Caransebeș.

Din Caransebeș ni să scrie că tovarășii constructorii din Caransebeș au făcut o colecție pentru colegul lor *George Muntyánu*, care este beteag de 4 săptămâni. Pe calea această multămește *Muntyán* colegilor pentru suma de 14 coroane.

Lemnarii *Brandl Károly*, *Stöhr Josif june* și *Stöhr Josif senior* au acordat un lucru privat, dar l-au luat așa de ieftin încât nu au câștigat mai mult de o coroană pe zi. Ca să aibe voe a găta acest lucru au mai lucrat la meșterul *Weber Josif* 3 zile in cinste.

Este destul de trist că să găsec astfel creaturi cari fac daună muncitorilor organizați și nu să gîndesc că au și ei familie pe care nu le pot întreține cu o coroană pe zi. Să le fie rușine.

La 15 Octomvrie

apare

CALENDARUL „ADEVÉRULUI“

pe anul 1906.

Prin scoaterea calendarului aducem la îndeplinire un lucru de mult dorit de frații noștri români.

Acest calendar va avea un conținut bogat in materie, și va fi prevăzut cu numeroase ilustrațiuni din viața proletară. Cu un cuvînt **Calendarul „Adevérului“** va fi o lectură folositoare și bună pentru poporul român.

Prețul calendarului este 50 fleri.

Dacă se vor comanda cel puțin 10 calendare pe o singură adresă, atunci prețul unui calendar este **45 fleri**.

Așa dară ar fi bine dacă frații noștri să pun câte 10 laolaltă și comand câte 10 calendare pe o singură adresă.

Facem atent pe frații noștri ca să se grăbească cu comanda calendarelor și să nu cumpere alte calendare care nu au nici o valoare.

Tot odată facem atent pe frații noștri că calendare numai așa le trimitem dacă ne trimit banii pentru ele înainte.

Așa dară grăbiți-vă fraților cu comanda calendarelor ca să le putem trimite la timp și fără smintă.

Banii sunt a se trimete pe următoarea adresă:

Adevérul (Glasul Poporului)

Budapest, VII., Nyár-utca No. 1.

Rugăm că pe mandat poștal (utalvan) să se serie că banii să trimite pentru calendar.

Tipografia „Világosság“ r.-t., Budapest, Nyár-u. 1